

17. I. 1968

ROČNÍK IV. CENA 1 Kčs

I nejchytřejší se stávají obětí lichocení

MOLIÈRE

Vyprávěl nedávno významný český sociolog příhodu svého odvodu na vojnu za první republiky. „Co jste?“ ptala se slovně odvodní komise. „Student“, odpověděl. „A co studujete?“ byla další otázka. „Filosofii“, on na to. Komise mávla rukou, a zprostita jej odvodní povinnosti. K své radosti se vojákem nikdy nestal. Studentům filosofie to zná jako nedostupná idyla — „Kde jsou ty časy...“ Ty časy jsou skutečně ty tam.

O VĚDĚ a disciplíně

Ono idyllické „hospodaření“ s intelektem je dnes přepychem, který si nemůže dovolit ani nejsilnější armáda. Právě naopak: Zde je procento lidí, věnujících se vědě a výzkumu nebo činných ve vojenském školství podstatně vyšší, než v civilním sektoru. Také položky na výzkum a vývoj v ozbrojených silách jsou vyšší než v civilu. Pro orientaci uvedme údaje alespoň ze dvou armád.

Tabulka 1*)

Země	Rok	Voj. rozpočet celkem **)	Výdaje na výzkum a vývoj **)
USA	1965/1966	50 000	5400, tj. 10,7 %
V. Británie		5 936	700, tj. 11,8 %
USA	1966/1967	60 400	5500, tj. 9,1 %
V. Británie		6 081	770, tj. 12,7 %

Vysvětlivky:

*) Údaje obou TABULEK vzaty z ročenky londýnského institutu strategických studií.

**) Údaje v miliónech dolarů.

***) Včetně výdajů na záložní a pomocné útvary, blíže nespecifikované.

Pro zajímavost si uvedme některé údaje „civilní“, jakkoliv je zde srovnatelnost jen orientační.

Tabulka 2*)

Země	Podíl nákladů (v%) na výzkum z celku národního důchodu v roce:				
	1958	1959	1960	1961	1962
USA	—	—	4,70	4,81	5,05
V. Británie	—	—	—	4,01	—
Francie	—	—	1,76	1,96	—
SSSR	1,92	2,07	2,24	2,42	2,80
ČSSR	1,84	1,88	1,94	2,14	2,36

*) „Sociologický časopis“, 1966, číslo 2, str. 301.

A tu je na místě otázka: Jak se srovnává vědecká činnost v armádě s vojenskou disciplínou?

Činnost vědců v armádě, pokud je vědeckou činností, badáním a výzkumem, má pochopitelně všechny podstatné znaky, jež jsou pro vědecké poznávání typické. Argumentem vědeckého sporu je v jejich činnosti vědecká pravda, ať je jakkoliv „vhodná či nevhodná“, příjemná či nepříjemná armádnímu velení.

Její činnost se podstatně odlišuje od činnosti příslušníků polní armády. Nebojují přímo s protivníkem a nejsou pro to připravováni. Nebojují jako vojáci v poli, od nichž nezbytně vyžadujeme pernou vojenskou disciplínu taktickořadového typu, bez níž se v boji prostě neobejde.

Ale i v polní armádě se situace za soudobé vědeckotechnické revoluce ve vojensktví podstatně mění. Ve štábní práci týmu in-

SNÍMEK JAROSLAVA VALENTY K REPORTÁŽI NA STRANĚ 3

ženýrsko-technických specialistů, v oblasti automatizovaných systémů ničení (zvláště na strategickém stupni) i v oblasti materiálně technického zabezpečení, ztrácejí při vysoce kvalifikované činnosti smysl požadavky taktickořadové kázně, jakkoli si dosud podržují své formální roucho ve vnějším chování a ve vojenském ceremoniale.

Pro regulování činnosti těchto mozkových center armády jsou podstatné nároky odborného rázu, příkazy, které řídí, koordinují a usměrňují tuto činnost pro potřeby ozbrojeného zápasu, přičemž normy vzájemného chování — odpoutané od motivace přímého styku a boje s protivníkem — se „civilizují“.

Tyto změny pomáhají vytvářet v armádě příznivé klima i pro činnost nejvyšších intelektuálních kategorií pracovníků; to klima, jež respektuje charakteristické znaky vědeckého poznávání.

Výsledky vědecké a výzkumné činnosti nevcházejí ovšem do života armády přímo a bezprostředně. Jsou především přednětem jednání armádního velení, které rozhoduje o jejich realizaci, nej-

prve zkušební — technickým vývojem, či praktickými cvičebními experimenty — a poté o jejich zavedení do života.

Složitost války, daná především tím, že zde — na rozdíl od veškeré činnosti civilní — působí přímo a agresivně protivník se svou technikou, pomocí níž chce ničít — vyžaduje ovšem jednotné normy nejen v oblasti technické, ale i v oblasti výcviku a přípravy na ozbrojený zápas. A nejen v oblasti výcviku a přípravy, ale především ve státním vedení a ve velení armády jednotný názor na možnou válku, na válečné cíle, a na způsoby jejího vedení. O všech těchto otázkách může vést vědecká fronta v armádě vědecké spory, — a také je vede a povede.

Ale příprava státu a příprava vojsk musí jít podle jednotné instrukce. Souhrnem těchto instrukcí, oficiálním názorem vedení státu a velení armády na příští možné války, válečné cíle, na způsoby vedení ozbrojeného zápasu a zásady přípravy na něj — je státní vojenská doktrína.

Opírá se o výsledky vědy, vědecké poznatky do ní vcházejí, jsou v ní kodifikovány, je v tomto smyslu vědeckou. Ovšem věda je v jistém smyslu „disciplinovaná“ — což je nezbytné pro vědecké poznávání, má-li zůstat vědeckým poznáváním. Tato „nedisciplinovanost“ je však blahodárná i pro doktrínu, nemá-li ustrnout a stát se doktrinářským lpením na zastaralých dogmatech. Dějiny vojenství znají plno příkladů doktrinářských omylů a pochybných anti-vědních postupů, kdy doktrína přikazovala vědě myslet jen v určitém směru, jen v určitém rámci, jen v určitých kategoriích. To degradovalo vědu na apologetiku a odsuzovalo doktrínu k zástalosti. Bůh války pak kruté trestal tyto tragické omyly.

Naše úvaha má tedy mravoplné poučení: Kéž by poňula čtenáře, aby o vztahu vědy, kterou studuje, a vojenské disciplíny, která jej čeká, dále uvažoval.

Milan Ždímal

ham Jil's

U Steinbecka nebo Hemingwaye, putna u koho, stojí: *to make love. We made love last evening.* To se ohromně líbilo jedné doktorce filosofie, romanistce. *To make love.* Pořád mi to opakovala, mohla se podělat. Mně to připadalo jako snad jediná opravdová sprostota, co jsem jich kdy utřil mezi lidmi.

Naproti u stolu jsem viděl děvku v tesilonu, s broskvovým zadkem a prošustnutým stehněm, objedнала si bombu Malakoff a pak to loktem shodila pod stůl. Nerada. Přišla pětadvacetiletá paní, měla na nohou křečkovky o tloušťce námořnických lan. Ponechám stranou otázku, která z těch dvou bytostí byla větší, ale zase jsem se cítil v horních náplavech, zaš ptakoještěří lítali vzduchem a zase jsem měl dojem, že kdyby vstali bojovníci a šli brudí zaléhat střílny, že by nám to bylo prd platné.

V ohromné fabrice na severu

došlo v provozu čpavku ke spontánnímu, tedy nedbalostí nezaviněnému výbuchu. Dva zaměstnanci, dobrovolně a „navíc“ s riskem života — jakože mohli plným právem vzít draha — snažili se poškozené zařízení reparovat. Na místo havarie se dostavilo kapitánstvo, jakož i „vedoucí pracovníci“ postizeného, provozu, z nichž jeden těm dvěma nahoře řekl: podívejte se, *soudruzi*, tak vidíte. Je tady tolik *soudruhů* z vedení, a vy nemáte vynešené koš na vodpadky.

28. 9. 1967

V Československu existuje muž, který za plat zaměstnan píše Historii hydrogenních závodů. A žije v něm dle muž, rovněž za plat zaměstnaný, který se věnuje studiu husitských pavéz, jichž je celkem na světě 43 kusů, z toho u nás 38 kusů. Na toto téma oddisertoval, odhabilitoval a dosáhl titulu kandidáta scientiarum. A žije zde ještě mnoho jiných mužů, rovněž za plat.

Martin (11 let): Naše babička měla pět vobecných a vydělala půl miliónu, ale Mózart byl génius a neměl ani na boty. A tak je to na světě furt.

Prosim vás, nemáte marice s filtrem?

Prosim vás, nemáte ubrusky?

Prosim vás, nemáte enóno s rašema?

Všichni mají nenormální oči, na odpověď prodavačky se čeká buď odevzdaně, buď jak na prásknutí bítmem.

Rekló by se pohled pro bohy, ale spíše je to poslech k zblití. Z takto ponížené řeči, sémantické zrady na sobě samých, z této idiotické svady nicoty vyvěrá ponížení o to hlubší, oč méně si je uvědomujeme.

Marie J.: Vy jste dobří: jak nahlednete na životní dno a podíváte se do očí pravdě, zhroutíte se, jdete a vyhledáte psychiatra.

„Bohužel jsou stále ještě práce, které nemůže vykonávat stroj, které může vykonávat jen lidská ruka.“

Krajně nebezpečná věta.

Literatura je z devadesáti devíti procent ornamentálně zestylizovaná, libovůli pých deformovaná a misinterpretovaná reprodukce přístého životního materiálu. Ten je vždy prostý. V samé dřeni literatury číhá

smrt odyzozenosti. Jen nesmírně zřídka se podaří věc obrátit, totiž považovat skrze geniální literární čin svět za téměř nedbatelný materiál, z něhož páčime samostatnou, na ničem téměř závislou, a proto i budoucnost dirigující skutečnost.

Camus je ateista, ale ateista muskulatury tak mohutné, že ona už podpírá kříž.

Jednou seděl na návštěvě u našeho největšího básníka chytří muž. Mluvil o Camusovi, mluvil a mluvil. Hostitel se rozlítil: vite co? Raději bych chtěl být zatracen s Camusem nežli spasen s vámi!

Smrt je nesmírně důležitá verifikum. Všechno hodnotné směřuje k hodnotné smrti. Všechno nehodnotné k vypaření.

V tom Sartre nezapře pana Sártra, když má tak malou důvěru ve slovo. Naopak: ono vás poníží i propůjčuje vám křídla, smějte se, nesmějte. Ono platí víc než skutek proto, že

jde vždy před skutkem. Ono nejen vraždí, ale doslova, *klitnický* zavraždí, ale i způsobí, že vstanete z mrtvých. Je daleko bytostnější než předměty, které se povávají po mém stole, daleko účinnější než drogy, kterým jsem podléhal. Ono nespulje, ale doslova *znamená* lásku, jen si představte němé milence, ono naopak je i dělohou nenávisti, třímající před nenávisti, obvykle jen bezhlavou vykonavatelkou, prapor vyšívající Předlovem, výronem *cum spiritu*. Funguje o to nebezpečněji, oč jsou jeho příjemci nedochůdnější, o to nadějnější, oč vyspělejší jsou, a nikde jinde než právě v jeho oblasti, nezáleží tolik na nuxu podmínek, na oněch jak, kdy, proč, zač, kolik a komu.

Hippies a provos bývají, alespoň na počátku, opakem rozbiječů a chuligánstva; bývají lidmi mohutného vnitřního řádu a kladou si cíle, před nimiž nutno smekat; nenávisť k válce, nenávisť k dospělcům, kteří, zneužívající nenarušených sil, rozemílají je napadrť v sou-

kolí nečistých hejblů; touha vyžít mládí zcela soběstačně bez obmyslných podpor. Ale příčiny, proč nakonec vždy jsou poraženi, a co by tedy měli úzkostlivě stříci, je jedniak apriorní anulování generační kontinuity, jednak průnik narušitelů: stačí, aby se do výtečného kolektivu vloudili dva darebáci, parta zdegrádruje a bývá co nejrychleji likvidována nikoli jako nositelka mravního principu, ale společensky neúnosná jednotka, o d p a d.

Kalit nůž lze buď vodou v hluboké studni nebo proudem ledového vzduchu anebo olejem. Totéž platí pro duchovní život.

Poznání je nedorozumění; jakmile poznám, prokopnu papírovou stěnu, za kterou huří obrovitá prostora...

Jak vést útok, přitelli, aby se Fež stala tancem? Aby se útočník s napadeným nakonec objal?

IVAN DIVIŠ

„Musíte ji chytit hned brzy ráno,“ řekl mi správce budovy, „kde jí potom bude konec...“

Šedá eminence veškerého dění v charitním ústavě. Mohla by řídit podnik, mohla by znovu učit, mohla by... Původně jsem přijela jenom za ní. Vysoké bílé čelo, sepjaté ruce...

pod OCHRANOU MATKY BOŽÍ

Cítíte se v těchto šatech svobodná, sestro?

Ne.

Mohla byste mi říci svoji definici svobody?

Svoboda je právo člověka jednat podle svého svědomí a přesvědčení.

Kdybyste se znovu narodila, znovu rozhodovala o svém osudu, vstoupila byste do řádu?

To je těžké. Jestli bych měla tytéž představy...

Které místo, krajinu máte nejraději?

Osadu Travnou. Je tam takové ticho, klid, mír — a tři patra lesů.

Jaké je Vaše poslání, sestro?

Být příkladem druhým, působit na ně denní osobní obětí. Více opravdovosti. Více lidem ukázat, že je možné spokojit se s minimem. Kletba dnešního člověka spočívá v tom, že jeho štěstí je hodnoceno v korunách.

Když jsem s Vámi dopoledne hovořila a mezi námi nestála jen ikebana s voňavými růžemi, zdálo se mi tak energická, vitální žena, že jsem se Vás musela zeptat, proč jste vstoupila do řádu, zda jste nikdy nepocítila touhu po dítěti, muži, rodině...

Když nám maminka umřela, to mi bylo čtyři roky. Od té doby se o nás starali cizí lidé. Pocházím z naprosto nevěrecké rodiny. Ve třinácti letech jsem se poprvé setkala s řádovými sestrami. Jednu z nich jsem měla moc ráda. Staříčkou sestru Felicianu Jelínkovou. Žila jen pro děti. Příklad opravdové mámy. Chtěla jsem být taková jako ona. Vychovávat jednou dobré lidi. V Příbrami měli pivovar Bernkhopfové. Děti dělníků pobíhaly po ulicích, neměli je kdo vychovávat. Matky pracovaly jako podruhné na statku, otcové v pivovaru. A pak — víte, u nás je v rodině dědičná tuberkulóza...

Ve dvaceti jsem vstoupilo do řádu...

Na chvíli se odmlčela...

Co všechno si představujete pod slovem žena?

Sířitelku pravé lásky. Ne to, co vidíme dneska: smyslnost, vášeň. Žena moc zaprodala ze svého ženství, těžko to bude zase hledat. Máme hodně mužatek. Rodina jde stranou. Málo žen má cíl věnovat se dětem.

Kterou barvu máte nejraději?

Kombinaci hnědé a zelené.

Filosofo?

Křístus.

Píšeň?

Osiřelá dítě.

Knihu?

Nový Zákon a od J. Schrijverse „Umění dávat se“. U nás ji propagoval dr. Braito.

Hudebního skladatele?

A. Dvořáka, B. Smetanu.

Spisovatele?

K. J. Erbena, L. Čelakovského, B. Němcovou.

V čem vidíte smysl života?

Konat dobro a varovat se zlého.

Vy už novicky nemáte. Vy dosloužíte sestram — důchodkyním, ale kdo poslouží Vám?

To je otázka.

V Javorníku jsou dvě větve kongregace Chudých školských sester pod ochranou Matky Boží. Česká kongregace byla založena roku 1853. Mateřincem se stal klášter v Horažďovicích nad Otavou. Posláním sester bylo vychovávat a poučovat dívky z nižších vrstev. Ve dvacátých letech vznikla druhá provincie, moravská, ve Slavkově u Opavy. V padesátém roce byly obě větve soustředěny do Javorníku ve Slezsku, kde má nyní horažďovická větev své centrum. Předposlední generální představená (která vlastně přežila i tu poslední generální představenou, zvolenou ještě za jejího života) zemřela na následky věznění v Ravensbrücku. „Pro Němce jsme byly příliš velké vlastenky“ — říká sestra Benediktna. Od té doby (nebylo už ani voleb) spravuje kongregaci generální vikářka M. Vlasta Ptáková. Za těch pár dnů co jsem žila mezi sestrami, jsem se s ní nesetkala. Byla na inspekční cestě v západním Německu. (Slavkovská větev má mateřince a generální představenou v Římě.)

Vstávají v půl páté ráno. S kuropěním. Hodina společného rozjímání a mše svatá. Společná snídaně a úklid. O půl osmé se začíná pracovat v paramentu. — Vysvětlila mi průsvitně bílá, nepřístupná sestra Lucietta, vedoucí paramentu.

Zůstalo v ní něco z doby, kdy učila deskriptivu a kreslení. I ta vášeň pro slunečnice. Malují zdejší sestry také něco jiného než náboženské výjevy a slunečnice?

Velká manufakturní dílna na výrobu kostelních rouch je rozdělena na řadu místností a místnostek. Od rána do večera tam sedí, shrbená záda, vyšívají na plátnech a starých adlerkách. Miniaturní perličky, jednu po druhé. Všechny výšivky, kresby jsou jednoduché, střizlivé. Vlna, brokát, tesil, hedvábní a železnobrodské sklo, patří mezi nejčastěji používané materiály. U malířek, kde vznikají návrhy a šustí papír, stojí v koutě klavír. Z jedné strany obložený sešity, filmovým projektorem, z druhé už hotovými kostelními rouchy. Za něj si zasedla ta, kterou vždycky venku na byciklu potkávám jako šestnáctileté děvče. Rozpíchanými prsty se dotýká kláves. Slzy. Rembrandtova Saskia. Klavírní koncert a moll Eduarda Griega... „Sestro, až umřu, prosím vás, tu druhou větu“ — říká té, co stojí za mnou... Bach, Beethoven, Chopin, Mendelssohn... a zase Grieg „Ranní nálada“ — „tu má maminka nejradši.“

Hlas za mnou šeptá: „To je zákyně profesora Raucha. Jeho první absolventka.“

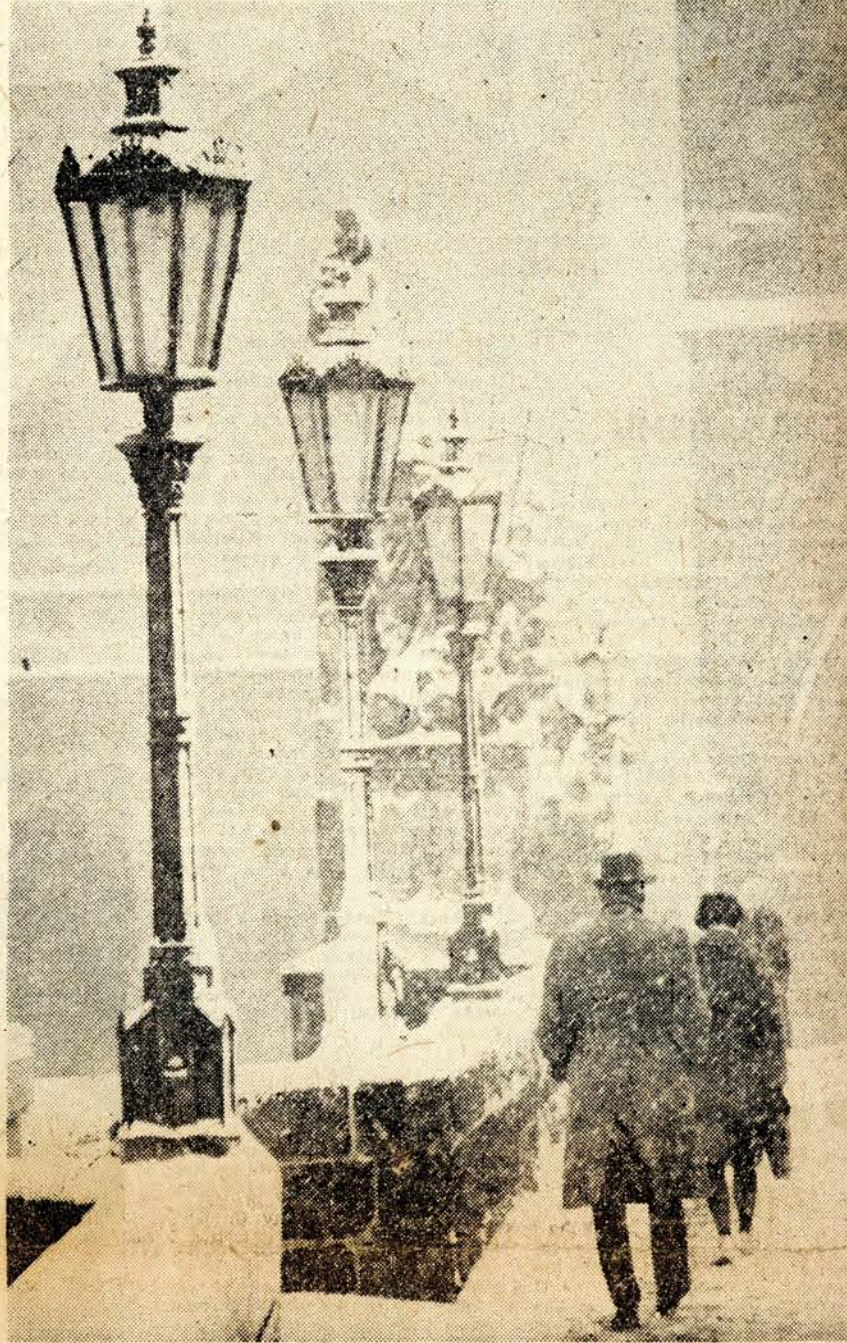
■

Krátké nehty se zbytky barev. Utíkají přede mnou. Schovávají se...

„V dvacátém sedmém... to mi bylo osm let, když mi maminka zemřela na rakovinu, o rok později tatínek... lednou v pondělí jel jako obvykle na burzu do Bratislavy. Obchodoval s obilím. Nejstarší bratr měl jít studovat teologii do Prahy. Zrovna u nás byla švadlena a šila mu výbavu. V deset hodin k nám do světnice vběhla tetička: „Tatínek leží mrtvý v Kútoch v čekárně, ranila ho mrtvice.“ Jel tam nejstarší bratr. A tak se dvacetiletý chlapec stal poručíkem osmi dětí. Nejstarší sestra vedla domácnost místo maminky. Museli jsme lidem vrátit obilí. Později si stěžovali, že už bylo plesnivě, požadovali peněžitou náhradu. Začali se s námi soudit. Bratr už byl v Praze. Na jeden takový soud cestoval celou noc (na advokáta nebylo), ráno prohrál jedině peníze, které jsme měli, a zase noc nazpět... Nevím, jak jsme to tenkrát dělali. Bylo to hrozné. Chlapci dávali hodiny, pracovali u sedláků. Pět bratrů má vysokou, dvě sestry středoškolské vzdělání. A to si představte, jak jsme šli po sobě:

2, 4, 6, 8, 10, 12, 16, 18, 20, 22.

Bratr vždycky chlapcům říkal: nemáme peníze, musíme mít rozum. (Nanášeje žlutou barvu na portrét, řekla jako by omluvně: „Mně ta žlutá všude chybí, to je jako když chybí slunce.“) Učila jsem jako řeholní sestra pět let matematiku, deskriptivu a kreslení. Potom byla gymnasia zrušena. Neměla jsem zaměstnání. Šla jsem studovat zeměpis a kreslení. Den před zkouškou byla měna. Všechny obchody zavřené. Pan profesor Vaněček mi půjčil papíry a úhel. Poprvé jsem malovala portrét — na zkoušce. Byla jsem první a asi poslední řádovou sestrou na univerzitě v Bratislavě. V ročníku nás bylo deset. V prvním roce jsem dostala tuberkulózu. Ano, zkoušky za 1. ročník jsem dělala v druhém ročníku. Každých čtrnáct dní jednu. Bylo jich asi dvacet. Často vzpomínám na profesora Mudrocha, Malého, Lehockého... Mám devět semestrů. Všechny státnice mimo zeměpisu. Zbývala mi už jen ústní. Byla jsem na ní pozvaná, ale naše kádrová, mladá holka z druhého semestru, mi řekla, že k ní nebudu

připuštěna, že je to zásadní věc. Od té doby maluji ve volných chvílích, když mám čas...

Do dveří nahlédla sestra Lucietta. Litostivě zavádila o slunečnice. (Ty její jsou smutné, musí je přemalovat.)

Bylo už k páté hodině. sestry končily práci a odcházely k večerním modlitbám.

■

Vysoká, statná až hranatá, stála u psacího stolu s rudou vlaječkou „Nejlepší kolektiv“...

V silných zčervenalých prstech hrála dopis. Odesílatel Radio Wien...

„Bratr po maturitě studoval medicínu. O prázdninách chodil po venkově. Sbíral popěvky, studoval lidové písně. Nachlázil se přitom. Měl nález na plicích. Když se po čtyřech měsících vrátil domů jakžtakž uzdravený, prohlásil, že bude knězem... A předtím už chtěl z církve vystoupit. Nesouhlasila jsem s jeho rozhodnutím. Plakala jsem, prosila. Nic nepomohlo. Za války byl vězněn v Dachau. Vedl tam kněžský soubor, hudbu. Ve čtyřicátém pátém byl odvezen do Buchenwaldu. A v březnu zastřelen...“

Otec byl devět let upoután na lůžko. Maminka během noci až osmnáctkrát vstávala k tatínkovi. A ráno řekla: Dneska byla těžká noc. Strýc, bratr a já jsme měli kvartet. Otec hrál na housle v posteli. O nedělních jsme hrávali až sedm hodin. Teď už nehrají, jsem stará bábelinka. Do řádu jsem vstoupila v lednu. Měsíc před státnicí z muziky. Proti vůli rodičů. Spíš jsem ani do kostela nechodila. Byla jsem ve skupině mládeže. Hledali jsme jednoduchost v životě, chování. Návrat k přírodě, lidovosti. Z Frýdku-Místku jsme často zařazovali do Javorníku. Spávaly jsme u sester v pen-

zionátu. Moje přítelkyně onemocněla a sestry ji ošetřovaly. Když jsme se tak navzájem poznaly, řekla jsem si: „Tady je moje místo a já tu zůstanu.“ Za pár měsíců, to mi bylo jednadvaacet, jsem se vrátila. Teď zase brblal bratr, nesouhlasil. Tak jsem mu to pověděla... Ty sis šel svou cestou — a já taky. Otec v květnu zemřel.

Na podzim v tuhleto dobu, už je to rok, vyřizují si přislušenosti a to mám ve zvyku pustit si potichoučku radio. A najednou slyším naši muziku, vyprávění... Kaspar Schrammel (to byl pradědeček), Johann Schrammel... otočila jsem knoflíkem, div mi nezůstal v ruce...

Potom jsem vzala tužku a napsala na radio Wien. Děkuju za krásný večer, nevím za čátek ani konec, jestli jsem poslední potomek ze Schrammelů nebo ne. Jde o mé strýce. Prosím o koncept večera. Dlouho mi nic nepřicházelo. Až o vánocích, v první velký svátek mi radio Wien oznámilo, že jde o cyklus starovědecké schrammelovské muziky. A poslali mi čtyři adresy žijících potomků. Neměla jsem ani zdání, že ještě někdo žije...“

Zije-li člověk mezi nimi, připadají mu až příliš světské. Typické vlastnosti žen. I ta radost, sbánka kolem nových modernějších a snad i vzdušnějších šatů — „jsou o něco kratší, ke kotníkům, s bílým límečkem a bílou čelenkou“.

V okamžiku, kdy se za vámi zavřou klášterní dveře, zdá se, že dále zase tak tajemné. Tajemné a úctyhodné. A nejen proto, že těchto sester, pro něž je obětavost smyslem života, ubývá.

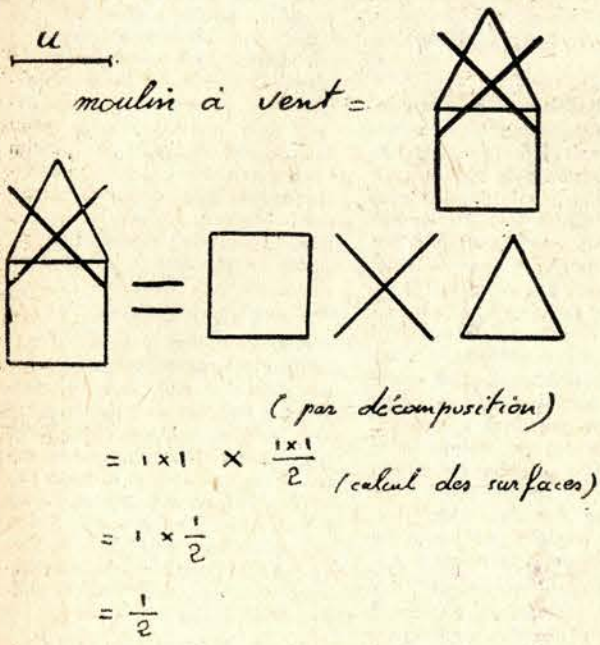
Marta Marková

student 3

Solution:

Le moulin à vent est un mi-quelque chose, une moitié.
 Or tout le monde connaît le théorème d'Euclide. Bien connu.
 Le moulin à vent est une femme

Tuoldus

Nová hnutí ve Francii začala proměnou časopisu Les Lettres z podnětu Pierra Garniera (č. 29 z března 1963), proměnou tak zvaného Pátého ročního období (Cinquième saison) v časopis OU (což může znamenat KDE nebo KAM nebo také NEBO) v březnu 1964, která umožnila Henriemu Chopinovi utvrdit novou orientaci jeho hnutí — projevovale se již v několika číslech „pátého ročního období“ (P. A. Birot, A. Petronio, M. Seuphor, R. Hausman) — a založením Carnets de l'Octéor (Zápisníky Octéoru) Julienem Blainem v Aix-en-Provence v březnu 1962. Založení tohoto časopisu potvrdilo aktivitu Blainevy skupiny.

Potom následovalo založení časopisu Ailleurs Carmellem Ardenem Quinem v červnu 1963. Carmello Arden Quin již patnáct let předtím objevil mnohé nové zdroje poezie, a byl také zakladatelem skupiny Madi v Argentíně a v Paříži. Revue Ailleurs od svého druhého čísla znamenala i přeskupení skupiny kolem Carnets de l'Octéor (Urugne, J. Kchayan, M. R. Abbal).

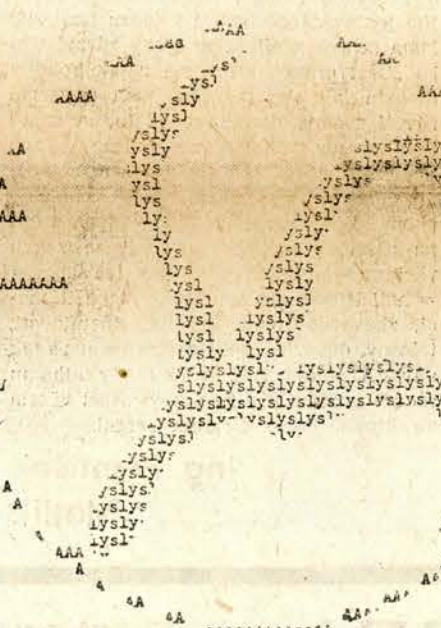
Tak se začaly rýsovat ve Francii tři hlavní tendence dosti rozdílného charakteru. AUDIO-POEZIE (zvuková poezie), jejímž hlavním představitelem byl Henri Chopin, s tribunou revue OU. Tato skupina soustředila básníky, kteří ve své tvorbě využívali především zvuku (Bernard Heidsieck, François Dufrene, G. Wolman, J. Spacagna, J. L. Brau).

Poznámka: V této skupině bylo několik básníků, kteří vyšli z lettrismu (směr využívající ve své tvorbě písma). Po několika letech se odtrhli a pokračovali ve svém hledání osobitými cestami.

SPACIALISMUS (Spatial — prostorový) v čele s Pierrem Garnierem. Tribunou této skupiny je revue Les Lettres. Sdružuje básníky, využívající především strojové a tiskové písma a snažící se předstihnout různé formy výrazu, které byly vytvořeny konkrétní poezií. Vedle Pierra Garniera sem patří Ilsa Garnierová a Jean Marie Le Sidaner.

Poznámka: Tato revue se pozvolna stávala tribunou pro teoretické texty autorů nové poezie.

2.

CO a (INFORMACE) KDO ve Francii

Konečně SÉMIOTISMUS a DYNAMISMUS, jejichž tribunou se po Carnets de l'Octéor a Ailleurs stala revue Approches založená v únoru 1966 Jeanem Françoisem Borym a Julienem Blainem. Kromě textů těchto dvou autorů nacházíme tu jména C. Arden Quin, F. Paulay, L. Lijn. Jde jim o pokusy překonat stadium písma znakem (nebo dokázat čitelnost celého okolního prostoru) a překonat stadium knihy vystřihováním, překládáním papíru, předměty a stroji.

Poznámka: Založení interního zpravodaje Robho v červnu 1967 J. Clayem a J. Blainem. Stránky tohoto zpravodaje moderního umění jsou otevřeny všem důležitým projevům současných experimentujících tvůrců.

MIMO SKUPINY stojí Arthur Petronio, který se první ve Francii pokusil najít souvztažnost mezi poezií a zvukem a ještě dále s hudební instrumentací. Založil takzvanou „verbofonii“. Vedle teoretických textů, které publikoval v revuích

Les Lettres, OU a Cinquième Saison, byla jeho díla vysílána několikrát v rozhlasu a předváděna při různých představeních.

Jiným autorem, který nenáleží k žádné skupině, je Guy Foreau, představující ve Francii takzvanou Poésie vivante (Živá poezie). Snaží se ve svých textech spojit tiskařské písmo nebo strojové písmo s kresbou.

Když jde o tyto nové tendence, musíme se zmínit o práci mladých básníků z Nancy, kteří dělají pokusy zvláště v poezii událostí, dějů, příhod a ve vytváření básnických předmětů. Sem patří Ben Vautier, Daniel Biga a Marcel Allocco. Tato skupina vydává Tout a Open.

Třeba se zmínit i o přínosu některých malířů, kteří ve svých dílech používají jako znaků písma — například Arman, Gianni Bertini, Rotella, Samuel Buri atd.

Konečně upozorňujeme i na nadšence Jeana Jacquesa Lebelu v oblasti happeningu.

3.

18 octobre

Je ne sait plus tres bien quand çaa commencé. Depuis quel ques temps apparaissent des signes étranges. Peut-être qu'il y en avait toujours et que je les vois seulement maintenant.

25 octobre

Non! Je suis sûr qu'il y a une inva... ce Signe correspond a... il y a... h... x... v...

1er novembre

... ..

Několik nových básníků: J. Fremiot, J. Garz, G. Rocher, H. Mohr.

Práce těchto různých skupin se projevila nejen v jejich časopisech, ale i na různých výstavách. Například Henri Chopin pořádá v době vydání většiny čísel revue OU výstavu v galerii Riquelme v ulici l'Echaudege v Paříži, kde vystavuje většinu revui a knih světové experimentální poezie, právě tak jako díla různých básníků — „kreslířů“ a uvádí i básně „zvukové“.

Jean François Bory zorganizoval v listopadu 1966 v Galerie-librairie Anglaise v ulici de Seine výstavu, nazvanou Spacialismus. A konečně Julien Blaine pořádá v červnu 1967 v Galerie Denise Davy v ulici Sain Sulpice První mezinárodní přehlídku elementární poezie, na níž byli zastoupeni autoři všech nových básnických tendencí.

(Z rukopisu, který dr. Vlad. Burdovi poskytl Julien Blaine, přeložil J. V. Svoboda)

ČASTO HOVORÍME A PÍSEME O VYSPELOSTI našeho koncertního života. Argumentujeme přitom množstvím, čísly a vším, co se okázale třpytí a je zřejmé na první pohled. Dáváme se unášet kvantitou v domnění, že i chvalně známá kvalita československého hudebního umění zůstane též nadále zachována. Ze se to jaksi rozumí samo sebou, protože v tomhle směru jsou naše zdroje nevyčerpatelné. Jenže tento vnější lesk má také svůj rub, který v posledních letech působí na naše koncertní dění krajně nepříznivě. Jako v každém jiném podnikání, uplatňují se i v této oblasti stále silněji převážně jen hlediska komerčně rentabilní.

Můžete namítnout, že jde o logický a přirozený proces, který je nutno vzít na vědomí. Nelze to však činit pasivně. Nemůžeme totiž současně přehlížet nepřiznivý důsledek takového procesu, jestliže jsou jím postiženi především mladí začínající umělci a ti, kdož se dnes na koncertní dráhu připravují jako studenti odborných hudebních učilišť. Ti všichni by měli přirozenou cestou ústrojně vyplňovat mezery, které se v našem koncertním životě vytvořily postupným odchodem umělců starší generace. Jak však vypadá skutečnost?

Pozornost koncertních pořadatelů se dnes u nás soustřeďuje převážně na známá jména zahraničních i domácích špičkových umělců. A to v takové míře, že mladí začínající umělci ztrácejí koncertní příležitost vlastně v okamžiku, kdy nutně potřebují získávat podílové zkušenosti a vytvářet si vlastní posluchačské zájmy. Bez toho se žádný sebevědomý mladý muzikant nemůže obejít. Potřebuje dostat co nejvíce příležitosti. Místo toho je zapleten do bludného kruhu. Agentura mu uspořádá vystoupení zpravidla jen tehdy, má-li jistotu, že ji koncert naplní sál. Nechce přirozeně riskovat deficit. Právě tuto záruku jí však začínající umělec nemůže dát, poněvadž dosud neměl dostatek příležitosti koncertovat a vytvořit si tak „vlastní“ publikum. Jak tento kruh rozetnout?

Na tuto otázku hledal a našel odpověď pracovníci Československé hudební agentury Pragokonzert. Rozhodli se zřídit Burzu mladých umělců, která by se měla konat jednou měsíčně v Klubu skladatelů v Besední ulici v Praze. Budou to neveřejná vystoupení mladých umělců, k nimž bude vždy přizván pouze okruh lidí, kteří jakýmkoliv způsobem realizují koncertní život — umělecky, pořadatelsky, publicisticky, pedagogicky — a kteří se budou moct po skončení předhrávky s účinkujícími osobně seznámit. Burza ovšem nemá být jen pouhou nabídkou Pragokonzertu pořadatelům. Má být především prokouškou sil a vytvářením jinak těžko dostupných příležitostí pro mladé hudebníky tím, že bude poskytovat přehled o stavu a možnostech mladých uměleckých sil. První vystoupení na burze se konalo v listopadu loňského roku. Zcela volně bude na burzu navazovat Mezinárodní tri-

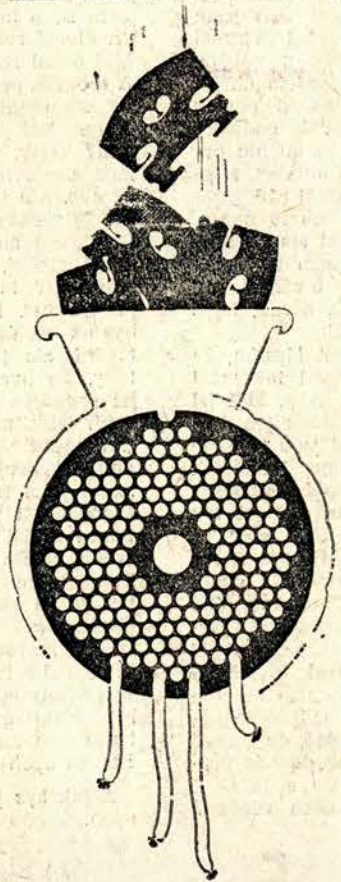
buna mladých umělců jako vyšší a náročnější forma při popularizaci nastupující umělecké generace. Jaký má mít tribuna charakter? Bude to cyklus koncertů v Domě umělců kde v každém koncertě vystoupí se symfonickým orchestrem AUS VN dva mladí sólisté v náročných koncertních dílech. K dirigentskému pulsu budou pozváni rovněž nejlepší mladí umělci i zkušení dirigenti starší. Pro větší atraktivnost cyklu se počítá též s účastí zahraničních sólistů.

Na únor, březen a duben jsou už první tři koncerty tribuny připraveny. 5. února se v Domě umělců představí dirigent Vladimír Válek a se symfonickým orchestrem AUS VN přednese v úvodu večera Dvořákovu předehru Karneval, mladá zpěvačka, dosud studentka AMU Jana Smítková zazpívá Mahlerovy Písně potulného tovaryše a mladý bulharský sólista Georgi Budev vystoupí v náročném Brahmově houslovém koncertu.

Není pochyby o tom, že burza a zejména tribuna se mohou stát velmi důležitou součástí našeho koncertního dění. Závisí to ovšem na zájmu a aktivitě všech zúčastněných. Na jejich vědomí, že jde o událost naprosto mimořádnou, jejímž hlavním cílem je propagace mladých umělců.

Raibor Budiš

KRESBA OLAFI HANELA Z CYKLU KOBLYKY

panna zázračnica a

[Uveřejňujeme polemickou glosu Petra Krále, příslušníka české surrealistické skupiny UDS nejen proto, že si myslíme, že by bylo dobré, aby se někdo z potřebyných ozval (rezervujeme přirozeně místo), ale taky proto, že se jí se zdvořilými úsměvy (někde dokonce s výslovnými omluvami a poklonami) podařilo postupně oddělit redakci Filmových novin, Kulturního života a Hosta do domu, jak nám napsal autor.]

POLEMIKA

Všeobecná krize hodnot a kritérií a paralelní úpadek základních schopností lidského ducha, jichž jsme dnes svědky na všech stranách, se už řadu let velmi pronikavě projevují v umělecké kritice, která ve stále větším rozsahu rezignuje na minimální závaznost k elementárním principům kritické práce. Jestliže byl v Čechách a na Slovensku tento stav donedávna kamuflován zdánlivě pevnou a jednotnou soustavou pseudokritérií ždanovského ražení, tím více se kritika obnažila v celé své bídě, když kry-

této epochy zmizely na obzoru. Odesly s sebou totiž nejenom vulgárně ideologické chápání umění, ale na dlouho, zdá se, i kredit pro jakoukoli formu ideologické závaznosti, která jedině může dát názorové soustavě pevnou osu, i když jde o soustavu, projevující se převážně v oblasti umění. Je přítom, zdá se, příznačné, že dnešní krize kritiky se neoděrává jenom ve vyšších, ideologických vrstvách kritického vědomí, ale odhaluje se v katastrofálním rozsahu také jako krize neelementárnějšího postřehu, rozhledu, smyslu pro skutečnost a kritické odpovědnosti.

Od samých svých počátků vězí v této krizi snad nehlouběji česká a slovenská filmová kritika. I ze zcela nedávné doby je příkladem samozřejmě na tucty. Ten, který zavdal podnět ke

zniknutí této glosy, se mi však zdá být přece jen mimořádně křiklavý. Představují jej nepochybně ohlasy posledního plodu slovenského režiséra Štefana Uhra, filmu Panna zázračnica. V červencovém čísle časopisu Film a doba, který občas naznačuje ambice být časopisem co možná „odborným“, byl tomtom filmu dokonce věnován několikastránkový, zcela vážně míněný a prezentovaný rozbor, doprovázený celostránkovými fotografiemi. Pouhý pohled na jedinou z těchto fotografií přitom každému, kdo nepostrádá základní informace a hlavně oči k vidění, sdostatek výmluvně naznačuje, co zhlédnutí filmu může už jenom potvrdit: že jde o ubohou slátaninu, těžcí nejvulgárnější konjunkturalistickým způsobem ze současného znovuzrození zájmu o surrealismus, prostřednictvím povrchního přebírání některých jeho pokleslých vnějších znaků na úrovni, na které se hysterická apartnost polského stříhu nenuceně snoubí s trapností provinčného ochotnictví. Tato symbolóza je konečně ještě na celém filmu to nejpřínosnější. Umožňuje divákovi, aby z tisícnivě vyprahlé nearanzovanosti ohromujících „nahodilých se-

tkání“ ptáka a krejčovské paniny, či dokonce středověkého rytíře s telefonní budkou u niki do úlevného smíchu nad bezděčnou humorností scén, jako je ta, v níž jeden z hrdinů filmu rajtuje na pohovce s pokřikem: „Ty jsi moje libidol!“ nebo ta, kde hrdina filmu zavede hrdinku do sklepení, plného křepčících pomatenců s maskami zvířecích hlav, aby jí zcela vážně sdělil: „To je náša (rozuměj: umělecká) skupina: básníci, malíři, teoretici...“

Nerad bych vzbudil dojem, že snad považuji za nutné vyvolat v život jakýsi „případ Uher“. Film sám skutečně nestojí ani za krátkou glosou. Je mu však přesto věnována vážně míněná pozornost v rozsahu, hodném bezmála jenom těch několika málo nepřitažlivějších pokladů dosavadní filmové produkce (mezi jaké patří především jistě němé „grotesky“), aniž se v jediné recenzi objeví třeba jenom náznak nezkalenějšího vědomí toho, že je něco v nepořádku také a především v obecnějším a závažnějším plánu. Nejde dokonce především ani o to, že slovenský režisér stvořil takový paskvil právě na surrealismus, jehož živé podstatě je má-

student 6

V PRÍSTÍM ČÍSLE OTISKNEME PRVNÍ POZVÁNKO STUDENTA NA ZAHÁJIVACÍ KONCERT MEZINÁRODNÍ TRIBE Mladých umělců, který se bude konat v pondělí 1968 v 19.30 v Domě umělců

REDAKCE

imaginární interview

S ORLEM V BAHNĚ

NEBOLI S LADISLAVEM KLÍMOU

(Odpovědi z knihy Ladislav Klíma, Vteřiny věčnosti (Výbor z díla), Praha, Odeon 1967)

Otázka:

Prý nešetříte starých zavedených zvyklostí při filosofování a zvláště nedbáte moudrých příkazů české střízlivosti? Cožpak se takové extrémny sluší?

Odpověď:

Největší neslušností ve Filosofii je delikátnost; stejně jako při soirée vysrat se na stůl.

Otázka:

Fuj! Ale na to soirée by snad stačili nějací dozorcí mravů, bdící nad jejich bezpečností...

Odpověď:

Takové člověčisko vidí v parku dítě neposlechnuvší matku a hned uspořádá mu s přísnou emfází přednášku o kráse poslušnosti a o bití. Spatří peroucí se kluky a hned je pohlavky rozháni. Vykne ti na mostě, aniž mu překážíš v chůzi, že nejdeš po patřičné straně. Najde-li tě ve dne za nejkrásnějšího počasí v lese spícího, vzbudí tě: „Hej, pane, nemyslete, že jste v posteli!“ Přefízne dokonce provaz nehybného už oběšenice — vrchol drzosti a nelidskosti, — bylo by přát každému takovému, aby sebevrah, přijde-li k vědomí, namísto sebe jej oběsil. — Mezi toto policajství patří skoro každé míchání se do cizích věcí, „zasahování“, „urovnávání“, „napravování“ i pomáhání: skoro vždycky skrývá se tu „péče o celek“, „snaha o obecné dobro“ atd.; a i pod činy zdánlivě altruistními, šklebí se pravidelně nějaké „dělání pořádku“.

Otázka:

Nez dovolíte, není-li to vlastně nepřímé hlásání anarchie a odsouzeníhodného solipsismu, individualismu, ješitného elitářství? Což ono „lepší“ v člověku může snést nespoleušné dítě v parku?

Odpověď:

Vše lepší se bez výjimky ozírá.

Otázka:

Ach, jak hrozně padat v takové nížiny! Což má i člověk meditující stále klopýtat a upadávat v louže opojných tekutin?

Odpověď:

Nepadne vůbec, co vskutku stojí. Lidstvo sedělo dosud na bobku.

Otázka:

Nechme toho, ano? Raději se zadumáme nad etickými příkazy: že je jich mnoho? A jak se pěkně vysvětlují — vždyť jak dobře může působit takový poučený vykladač desater a jiných — er?! Nepodal byste nějaké své analytické komentáře k etickému bontonu?

Odpověď:

Bud' vždy upřímný! A budeš největší hulvát na světě. — Mluv bez obalu vždy pravdu — a jako pes pojedeš brzy za plotem — hladem, nebudeš-li dříve jak pes utlučen. —

Otázka:

Mítuj bližního jako sebe! Krásné, ale bude to možno teprve pak, až při popálení se tvých bližních naskočí puchýře na tvém těle. — Přeskoč, přelom, nikdy nepodlez! Dobře, ale nezapomeň zaopatřit se na cestu boží všemohoucností. —

Učiň svou maximou: nic není nemožného! Tj. je dobře možno mi vyskočit ze židle na měsíc. —

Nepřestup nikdy žádný zákon! — ať nikdy ze čtyřiceti tisíc tvých vlasů žádný neleží napříč! —

Otázka:

Proboha, ale to máme snad uznávat, že nic vyššího (ba i nejvyššího) neexistuje? K čemu pak máme vzhlížet?

Odpověď:

Co je Nejvyšší? umění kopnout do Nejvyššího — do Sebe: Bůh jest jen kopanec Sobě Samu.

Oleg Sus

bída kritiky

lo co tak cizí, jako pitvořivé estétství Panny zázračnice. Je konečně ještě určitá logika v tom, přijmou-li dnes Uhrův film právě pro jeho šmráčky zplněný, jarmareční „surrealismus“ s co možná zasvěcenou shovívavostí kritici, kteří za Stalina vyráběli servilní komentáře k oslavným dokumentárním snímkům na počest běžec-kého stachanovství Emila Zátopka.

Travná pózovitost Panny zázračnice je však příliš elementární povahy, než aby bylo její prohlédnutí zapotřebí dospět ve studiu až k náročným otázkám autenticky surrealistické problematiky. Úplně by tu postačil docela prostý postřeh a primární čistota co možná „přímého“ pohledu. Neosvědčil-li tyto dispozice ani jediný z „odborníků“, kteří dali Uhrovu filmu svůj kredit, dramaturgii příslušně „tvůrčí skupiny“ počínaje a redakcí filmu a doby konče, vrhá to mimo jiné i dost groteskní světlo na nářky, které se v poslední době z odborníckých kruhů stále častěji rozeznávají na adresu nejširšího filmového publika, údajně tak neschopného rozlišovat skutečné a zdánlivé filmové hodnoty. Neboť každý pobouřený pen-

zista v hledišti prokáže v případě Panny zázračnice rozhodně víc kritického smyslu než všichni zahledění pouťníci za pravdou, kteří si na něj dělají výsadní právo.

Zbývá tu samozřejmě ještě jistá problematická „naděje“, že alespoň v některých případech se v postojích, jaké dnes zaujímá odborná veřejnost k Uhrovu filmu, pouze v nové podobě ztělesňuje tradiční podobnost o „cisařových nových šatech“. Že k těmto postojům vede pouhá pohodlnost, vyhradzující s navykým a bezstarostným profesionálním cynismem pro náročnou, spletitou a nepohodlnou pravdu, či lépe skutečnost, pouze kuloárovou drbárnu, zatímco k publikaci jsou zřejmě vhodné jen hladké a prázdné fráze. V tom případě by ovšem přinejmenším měla stát všem, jichž se to týká, za úvahu pozoruhodná skutečnost, že i ten, kdo se nejlépe vyzná v umění nosit masku, po čase obvykle zjišťuje, že proti jeho vůli nerozlišitelně srůstá s jeho pravou tvář.

Petr Král

Vědí, že situace, v níž se nyní nalézají, se může změnit. Naráz a definitivně. Aniž do běhu události mohou zasáhnout. Stačí jedno zranění... Jiří Zedníček si natrhl sval 12. prosince při tréninku, Jiří Ammer nedohrál ligové utkání večer 13. prosince.

„Ještě loni jsem si o sobě myslel, že jsem nezranitelný. Teď mám jedno koleno po operaci a druhý nejspíš před operací, rameno rozbitý a navíc mě zlobí plotýnky. Když někde musím dešit dobu stát, třeba ve frontě na lístky do kina, můžu se zbláznit bolestí.“

Vědí však ještě víc — že zanedlouho skončí současný stav. A jsou odhodláni skončit s ním sami.

„Vrcholový sport, podle našeho názoru, to je dneska záležitost 4—5 let. V té době je ale nutno studovat, aby člověk měl existenci, až přestane hrát.“

Nehodlají utkat před stínem, který na jejich činnost zatím ještě nepadl. Ale dá se očekávat...

„Doping neznáme, v praxi jsme se s ním setkali asi u čtyř mužstev. Ti lidé

hráli jakoby v tranzu, chovali se občas nepochopitelně, měli skelný zrak. Večer po utkání šli na recepci jen náhradníci. Myslíme si však o doping, že je to pomoc rázu spíše psychického. V kolektivních sportech nemá plný význam, protože otupuje cit.“

Znaří neblahé důsledky svého počínání, stálého přepínání sil. Bláhově (bláhovost je však lidská) se ptají proč, by právě oni měli být postiženy.

„Prý se nesmí přestat, když už to člověk pár roků dělá naplno. To pak vede k ochrnutí. V podstatě se tak naplňuje heslo, které občas koluje u nás na fakultě (FTVS v Praze — poznámka L. K.):

S AMOSY

Sportem k trvalé invaliditě! Konkrétně to třeba postihlo sovětského gymnastu Šachlina...

S humorem přecházejí problémy vyplývající z neskladnosti jejich postav.

„Spím na koleji, mám tam pokoj sám pro sebe, tak si srazím válečky do rohu

a můžu se pohodlně natáhnout. Na zájezdech je to horší, ale my basketbalisté jsme lid skromný. Potíže s postavou máme, ale vynalézavosti Achtajevovy (232 cm!) jsme zdaleka nedosáhli: ten řídil svou Volhu ze zadního sedadla, to přední prostě vyndal.“

Těžko, přetěžko hledali odpověď na otázku: Jaké výhody vyplývají z vašeho postavení?

„Máme třeba možnost získat lepší umístění. Nebo správněji — nebojíme se, že budeme bez místa. Na oboru tělocvik-zeměpis na fakultě tělesné výchovy v Praze je mnoho lidí bez místa.“

No, a teď ty individuální studijní plány. A stipendia — ale s vyplácením se ještě na FTVS v Praze nezačalo. Asi nás nechtějí uvést v pokušení před nastávajícím silvestrem.“

Rozproudila se čilá debata. Je lehké říci si — jde jim o peníze. A ani se to nedotýká pravdy. Snad lze říci: jde jim o chleba. Neboť právo na chleba, to první z práv každého činného člověka. A na někoho padá hanba, když lidé, kteří mají právo na přilepení, se musejí handrkovat o chleba.

„Ano, máme stipendia. Dodneška jsme byli šizeni my jako študáci a byli jsme zticha. Teď jsme dostali stipendia, a prý

nás to zvýhodňuje proti ostatním, prý se tím lanaří lidi do vysokoškolského sportu. Ať si ostatní rozorty, po vzoru školství vytvoří pro své reprezentanty vyhovující podmínky! Ale proč ČSTV teď chce dělat kompenzace a krátit nám kalorné?“

Byli rozhořčení, a já si myslím, že pravem. Protože oni mají právo „do toho mluvit“.

Přesvědčil jsem se totiž, že v době tu-recko-trnavských trapností, zabíjených ve fotbalových ohozech, nenávisti mezi obcemi, městy, státy — (kvůli sportu!), žijí ještě lidé — reprezentanti, kteří lidsky jednají a lidsky myslí.

Jsem rád, že na vyhlášení Amosů nepřišli pánové Zidek, Zedníček a spol., — ale Jirkové, Milanové a Drahomil.

Bohužel, odměnu pro NE jsme neměli. Diplomů dostávají pouze sportovci a snaha zůstat člověkem v mlýnu sportovní reprezentace ve 20. století, ta se za „diplomu-hodnou“ zásluhu nepovažuje.

O to větší je to zásluha, že za tu snahu si lze našich Amosů vážít. I když teprve daleká budoucnost ukáže, zda po nich zůstane něco víc, než je „zidkovská střela“ a „zedníčkovské dokakování“.

Atmosféru hovorů s Amosy se snažil zachytit

Ladislav Kadavý

FOTO PETR HODAN

SNÍMEK TOMÁŠE STRÁNKA

VÝHODY CESTOVÁNÍ

Strávit část studií v zahraničí a zvláště v Evropě, to už je mezi americkými studenty běžný zvyk. Do ciziny odjíždí každoročně okolo dvaceti tisíc studentů. Jejich cesta není ovšem v žádném případě podmíněna pouze dobrou vůlí některé cizí university, neboť instituce samy pořádají výhodné tábory. Například Stanfordská universita z Kalifornie má čtyři tábory — v Lincolnshire, ve Stuttgartu, Tours a ve Florencii — universita Dickinson má středisko v Bologni a pronajala si opat-

ství poblíž Staffordu nad Avonem, do lincolnshirského hrabství ve Velké Británii přijíždí na šestměsíční kursy osmdesátileté skupiny, aby se věnovaly speciálnímu studiu anglické literatury a historie.

Většina amerických studentů však cestuje samostatně nebo v malých skupinkách, přičemž dává přednost neznámým končinám, kde se hovoří nějakým nepřilíh obvyklým jazykem. Nejsou to postgraduální studenti, většinou jde o posluchače třetího či čtvrtého ročníku. Ubytování pro ně není velký problém, a nutnost dohovořit se jazykem hostitelské země je pouze jedna z předností tohoto systému. (jp)

GÓL

HANA MAŠKOVÁ A REVUE

Otevřená náruč až odporně bohaté tety Lední revue láká k sobě nejlepší československou krasobruslařku Hanu Maškovou. A Hana Mašková ani nemá chuť jí příliš odolávat. Proč taky? Vždy je výhodné vyměnit řeholi s kapsou prázdnou za řeholi s kapsou napěchovanou. Protože krasobruslení je dosud sportem s ostrě vymezenou hranicí mezi amatéry a profesionály.

Mnoho lidí určitě Haně Maškové tento záměr schvaluje, mnoho je určitě názoru opačného. Odborníci se domnívají (pravděpodobně), že by s tím měla ještě chvíli počkat — až se dočká takových poct, jež by jí zaručily od bohaté tety ty nejideálnější nabídky. Chtějí by prostě, aby se jí světila jako mistryně světa. Protože kdy zase bude mít Československo v krasobruslení tak velkou nádej na takový titul?

To je názor jistě pochopitelný, řešení by to bylo, kdyby to tak skutečně dopadlo, optimální a šalamounské. Vůbec nic proti němu nemám. Souhlasím také s tím, že Mašková si chce tu dlouholetou dřinu vynahradit. A přesto se mi nelíbí, že půjde do revue. Nebo, že musí jít do revue, aby ze svého umění také něco měla. Vádí mi, že tato cesta je pro špičkového krasobruslaře jediná. Přitom je mi známo, že se s tím nedá nic dělat. Protože ovšem lední revui nemám rád, připadá mi to podobné, jako odchod gymnasty do cirkusu. Je mi prostě líto, že Hana Mašková bude vystupovat v programu, který nemá nic společného ani se sportem, ani s uměním, že bude (třeba) první hvězdou obrovského kasapodniku s velkovýrobou kýče.

Já přejú té odporně bohaté tetě to, co se bohužel nemůže stát. Aby jí neustále stoupal krevní tlak, jež by vyvrcholil v ranějí mrtvici. A aby její peníze podělala Mezinárodní krasobruslařská federace.

PETR FELDSTEIN

